

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою __

Фінанси, фінансовий менеджмент і страхування

на тему: **«Формування доходів Державного бюджету і перспективи їх збільшення в сучасних умовах»**

Виконавець:

студентка 4 курсу, факультету фінансів та банківської справи

Кобілова Ділабо Мунірівна

Науковий керівник:

__к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Коцюрубенко Ганна Миколаївна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми обґрунтовується тим, що роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку держави дуже велика і диктується наявністю своєчасних доходів формуються за рахунок податкових і неподаткових надходжень, потім перерозподіляються на першорядні потреби держави і соціальний розвиток. Формування наукової думки про його ролі відбувалося поетапно, перехід до ринкових відносин в повній мірі визначив значимість бюджету в умовах стихійного формування ринку. Таким чином, бюджет є одним з важливих важелів держави, за допомогою якого здійснюється централізація коштів і їх використання для того щоб задовольнити загальнодержавні потреби. Це дозволяє ефективно і цілеспрямовано використовувати ресурси, локалізувати їх на основних ділянках економічного і соціального розвитку, встановлювати єдину економічну і фінансову політику на території країни.

Мета дослідження є розгляд теоретичних основ формування доходів державного бюджету, аналіз формування доходної бази державного бюджету України та пошук резервів збільшення доходів державного бюджету в сучасних умови.

Завдання дослідження:

- визначити сутність державного бюджету та його структуру;
- розкрити соціально-економічну сутність доходів державного бюджету, їх роль і призначення;
- розглянути класифікацію і виявити джерела формування дохідної частини державного бюджету;
- оцінити податкові надходження як основних складових дохідної частини державного бюджету;
- проаналізувати неподаткові надходження до державного бюджету;
- розглянути показники надходжень трансфертів і доходів від операції з капіталом в динаміці;
- визначити проблеми формування податкових доходів державного бюджету України;
- проаналізувати резерви збільшення доходів державного бюджету;

Об'єктом дослідження є процес формування доходів державного бюджету.

Предметом дослідження виступають економічні відносини, які виникають в процесі формування доходної бази державного бюджету України

Методи дослідження аналіз і синтез, метод порівняння і узагальнення, графічний метод, арифметичний метод, метод угруповання даних, метод статистичного аналізу та ін.

Інформаційною базою дослідження дипломної роботи виступають: Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс, звіти Міністерства фінансів України, державна Казначейська служба України. Також були використані праці вітчизняних і зарубіжних авторів з досліджуваної проблематики дослідження, монографії, наукові статті.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 70 сторінок. Основний зміст викладено на 54 сторінках. Робота містить 4 таблиць, 15 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Соціально-економічна сутність державного бюджету і джерела його формування*» розглянут державний бюджет і його структура, соціально-економічна сутність, призначення та роль доходів державного бюджету, класифікація та джерела формування дохідної частини державного бюджету.

У другому розділі «*Практика формування доходів державного бюджету*» проведено оцінка податкових надходжень як основної складової дохідної частини державного бюджету, аналіз неподаткових надходжень до державного бюджету, аналіз динаміки надходження трансфертів і доходів від операції з капіталом.

У третьому розділі «*Проблеми і перспективи збільшення дохідної частини Державного бюджету України*» запропоновано шляхи вирішення проблем формування податкових доходів державного бюджету України, резерви збільшення доходів державного бюджету України в сучасних умовах.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

Підводячи підсумки даної роботи, можна зробити наступні висновки:

Державний бюджет є планом формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, протягом бюджетного періоду. Як економічна категорія бюджет відображає фінансові відносини щодо формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів держави.

Державний бюджет як основний фінансовий план держави, дає органам влади реальну економічну можливість здійснення власних повноважень. Він відображає розміри фінансових ресурсів, які необхідні державі і визначає тим самим податкову політику в країні. Бюджет фіксує конкретні напрями витрачених коштів, перерозподіл національного доходу і внутрішнього валового продукту, що дозволяє йому виступати в якості ефективного регулятора економіки.

Доходи державного бюджету доцільно визначити як частину бюджетних ресурсів держави, які надходять в основний загальнодержавний фонд, сформований для фінансування суспільно необхідних витрат з метою забезпечення сталого розвитку національної економіки, підвищення матеріального добробуту і культурного рівня населення, забезпечення обороноздатності країни, утримання державних органів управління і вирішення завдань суспільного розвитку.

Доходи бюджету класифікуються за такими розділами: податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом і трансферти.

Успішне вирішення питань формування доходів бюджету залежить від пошуку відповідних джерел. Фінансова наука і практика виділяє дві групи таких джерел: внутрішні і зовнішні. До внутрішніх джерел належать: національне

багатство; ВВП і емісія грошей. Зовнішні джерела наповнення доходів бюджету використовуються в процесі мобілізації податків від зовнішньоекономічної діяльності та іноземних суб'єктів відносин; зовнішніх позик; офіційних трансфертів від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій.

Проведений аналіз показав, що податкові надходження становлять левову частку доходів Державного бюджету (понад 77% в різні роки), причому їх частка має тенденцію до зростання, що свідчить про важливість даного джерела фінансування. Основним бюджетоутворюючим податком в Україні є податок на додану вартість. Однак якщо обсяги його надходжень зростають, то частка в структурі доходів скорочується. Зростають обсяги і частка надходжень від податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку в структурі доходів Державного бюджету. Такі зміни зумовлені поступовими змінами податкової політики держави, спрямованої на спрощення адміністрування податків, зміною податкових ставок, введенням електронного оподаткування

Близько 17-19% доходів державного бюджету в різні роки доводилося на неподаткові надходження. У 2020 частка неподаткових надходжень склали 19,8% від рівня доходів державного бюджету. Перелік неподаткових надходжень в Україну, механізм їх справляння до бюджетів визначений чинним законодавством та іншими нормативно-правовими актами. Найбільше зросли за останні п'ять років доходи від власності та підприємницької діяльності та власні надходження бюджетних установ. Саме вони формують найбільшу частину неподаткових надходжень в структурі доходів Державного бюджету України.

У 2020 році частка доходів від операції з капіталом становила 0,01% від всіх доходів до державного бюджету. В останні роки спостерігається значне зниження надходжень до державного бюджету доходів від операції з капіталом. У 2019 надійшло коштів на суму 1322,9 млн. Грн. Це пов'язано зі зменшенням надходжень від реалізації державних запасів і товарів, а також з засобами від зарубіжних країн і міжнародних організацій.

Для більш ефективного функціонування бюджету державі необхідні трансферти. Частка трансфертів у 2020 році склала 0,99%. Обсяг дотацій росте з кожним роком за рахунок додаткових дотацій за різними напрямками.

В сучасних умовах бюджет є обов'язковою умовою ефективного функціонування будь-якої держави, і розвинені зарубіжні країни пройшли значний шлях, який вимірюється століттями, завдяки чому кожна країна напрацювала свою схему бюджетних відносин. Досвід зарубіжних країн в процесі формування доходів державного бюджету є дуже важливим для України.

Досвід високорозвинених країн світу передбачає збалансований бюджет, поступове зниження його дефіциту і спрямованість бюджетної системи на ефективне вирішення загальнодержавних проблем і досягнення конкретних результатів розвитку держави завдяки ефективному функціонуванню реального сектора економіки.

Основними проблемами формування доходів державного бюджету України на сучасному етапі є: збільшення податкових надходжень за рахунок платників податків, тобто за рахунок знаходження нових джерел оподаткування та підвищення ставок податків, в першу чергу призводить до ухилення від сплати податків і

ненадходження доходів; відтік іноземних інвестицій і нестабільність національної валюти, що призводить до скорочень на підприємствах, зменшення обсягів їх виробництва або взагалі їх закриття; зростання інфляції, перш за все відображається в імпортних товарах, і завдяки цьому відбувається зменшення ввезення товарів; ухилення від сплати податків не тільки підприємств, з різних причин не мають можливості платити податки, а й поширюється тенденція до несплати податків фінансово здорових підприємств;

Питання про податковому тягаря, ухилення від сплати податків є актуальними питаннями для подолання проблем формування доходної частини державного бюджету. В ході аналізу було виявлено, що в 2020 році рівень податкового тягаря склав 20,2%. Цей рівень призводить до значної тінізації економіки, ухилення від сплати податків і зборів, стримування розвитку національної економіки, а також погіршення інвестиційного клімату країни. Для вирішення даної проблеми необхідно, щоб податкове навантаження оптимально знизилася для платників податків.

Шляхи вирішення проблем формування доходної частини державного бюджету України, та пошуку резервів їх зростання викликає інтерес, в першу чергу тому, що бюджет характеризує економічний рівень розвитку країни, завдяки ефективному здійсненню бюджетного процесу забезпечується економічно соціальна стабільність і достатній життєвий рівень населення. За рахунок податків у доходній частині державного бюджету України формується велика частина доходів держави, дає можливість фінансувати програми соціального захисту населення, соціальні і культурні заходи, науку і державні капітальні вкладення в розвиток галузей і структурну перебудову економіки.

- Зменшення податкового навантаження на суб'єкти оподаткування завдяки поступовому зниженню податкових ставок і розширення бази їх оподаткування. Зростання надходжень до бюджету має здійснюватися за рахунок збільшення платників податків та розширення податкової бази.

- збільшення податкової бази доцільно проводити з великої кількості ефективних податків.

- поліпшення системи податкового адміністрування податків і зборів, забезпечення її прозорості.

- помірне зниження і рівномірність розподілу податкового навантаження між платниками залежно від виду діяльності.

- вдосконалення систем податкового контролю, запобігали б ухилення платниками сплати податкових платежів.

- збільшення темпів зростання валового внутрішнього продукту шляхом збільшення внутрішнього попиту (зростання ВВП призводить до розширення виробництва, збільшення прибутку підприємств і організацій, збільшення зайнятості, підвищення життєвого рівня населення, заробітної плати працівників зростання купівельної спроможності населення і т.д. , а отже і до збільшення податкових надходжень)

- протидія розвитку тіньової економіки, створення рівних правових вимог щодо оподаткування вітчизняних і закордонних підприємств -налогоплательщиків;

- впровадження цивільно-правових методів державного контролю за правильною і своєчасною сплатою податків фізичними та юридичними особами;

- вжиття заходів до недопущення порушення бюджетного законодавства.

- збільшення резервів зростання неподаткових надходжень; (В сучасних умовах перспективними резервами зростання неподаткових надходжень бюджету можуть бути доходи від власності та підприємницької діяльності в частині сприяння зростанню прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, а також зростання власних надходжень бюджетних установ).

- доходи повинні надходити з різних джерел для стабілізації економічної системи та зниження ризикованості надходжень; (Для цього необхідно приділяти увагу найменш розвиненим статтям доходів, таким як доходи від операцій з капіталом, цільові фонди, збільшення яких дозволить зменшити навантаження і залежність державного бюджету, наприклад, від податкових надходжень.

Отже, можна сказати, що тільки за умови активізації реального сектора економіки і створення в країні новоствореної вартості буде забезпечено зростання надходжень до державного бюджету України.